

Geros manieros

Mandagumas, nuoširdumas, paklusnumas ir visa kas su tuo siejasi yra jaunesnės didesnių dorybių „seserys“. Šeima yra geriausia aplinka, kur jų galima išmokti nepaisant amžiaus.

2021-01-26

Jei laikysimės nuostatos, kad manieros su laiku evoliucionavo ir skiriasi priklausomai nuo regiono, lengvai prieisime nuomonės, kad jos yra grynai sutartinio pobūdžio, jas galima modifikuoti ir jų laisvai nepaisyti.

Vis dėlto atrodo, kad tai, kas yra svarbiausia kalbant apie mandagumą, yra pastovu. Visi girdėjome tokias frazes, kaip „jo elgesys parodo, kad jis iš geros šeimos“ arba „tai gerai išauklėtas vaikas“. O jei tokie žodžiai būdavo nukreipiami į mus, greičiausiai jausdavomės pagerbti.

Žmogiškosios dorybės, būdamos antgamtinių dorybių pamatu, glūdi tautų papročių ir tradicijų šaknyse, bei tame, ką paprastai suprantame kaip mandagumą ar geras manieras.

Iš tiesų, negalima sakyti, kad mandagumas yra asmens, su kuriuo malonu būti ir kalbėtis, svarbiausias žmogiškas privalumas. Tačiau jis sukelia empatijos, šilumos, supratimo jausmą, kuriuos sunku paaiškinti arba parodyti kitais būdais.

Mandagumas parodo mums kažką, be ko negalima gyventi visuomenėje,

kas moko mus būti žmonėmis.
Mandagumas, nuoširdumas,
paklusnumas ir visa kas su tuo siejasi
yra *jaunesnės* didesnių dorybių
seserys. Jas išskiria tai, kad jų nesant
žmogiškasis sugyvenimas būtų
nepakeliamas. Be to, praktiškai
nemandagus ir nemalonus žmogus
negeba mylėti.

Žvelgiant į Jėzų

Tikriausiai ne kartą, kai pasielgėme
netinkamai, galvoje šmėstelėdavo
klausimas: „Ką apie mane pagalvojo?
Kodėl tai padariau? Kaip prastai
pasirodžiau!“

Evangelija mums paliko dvi
priešingas laikysenas aprašančius
pavyzdžius: asmens, sudarančio gerą
įspūdį savo metu, ir nusidėjėlės [1].
Fariziejus Simonas iškėlė puotą
atsižvelgdamas į pakviesto svečio –
laikomo pranašu – rangą. Tikriausiai
anksčiau aptarė kaip susodinti
svečius, kaip turi elgtis patarnautojai,

kokius patiekalus ir kokias pokalbio temas siūlyti Mokytojui. Reikėjo gerai pasirodyti ir prieš aplinkinius, kurie buvo svarbūs, ir prieš pagrindinį svečią. Tačiau jis nepagalvojo apie kelias smulkmenas, kurių Viešpačiui trūko: „*Matai šitą moterį? Aš atėjau į tavo namus, tu nedavei man vandens kojoms nusimazgoti, o ji suvilgė jas ašaromis ir nušluostė savo plaukais. Tu manęs nepabučiavai, o ji, vos man atėjus, nesiliauja bučiavusi man kojų. Tu aliejumi man galvos nepatepei, o ji tepalu patepė man kojas*“ [2].

Iš pirmo žvilgsnio šios smulkmenos gali pasirodyti neesminės. Tačiau Jėzus – tobulas Dievas ir tobulas žmogus, pastebėjo, kad jų trūksta. Šv. Josemaría, kuris su didžiuliu įžvalgumu stebėjo Žmogaus Sūnaus Įsikūnijimą, pasireiškiantį taip pat ir gestais, nepastebimais neįsimylėjusioms akims, apie šį fragmentą sakė: „*Jis teikia išganymą, bet negriauna prigimties; iš Jo mes*

išmokstame, kad yra nekrikščioniška blogai elgtis su žmogumi, Dievo kūrinium, sukurtu pagal Jo atvaizdą ir panašumą (žr. Pr 1, 26)“ [3].

Čia rasime pamoką tiems, kas nori šventėti įvairiuose pasaulio keliuose, ypač todėl, kad pati žmogiškoji prigimtis su jos gebėjimais ir galimybėmis buvo Viešpaties iškelta.

Nėra tokio dalyko, kad ir koks mažas atrodytų ir nieko nereikštų, kurio nebūtų galima nešti Dievui: „*Ar valgotė, ar geriate, ar šiaip ką darote, visa darykite Dievo garbei*“ [4]. Visi mūsų verti veiksmai jau yra atpirkti, taigi visi jie atlikti susivienijus su Viešpačiu gali dalyvauti atpirkimo darbe.

Dorybės yra asmeninės, jos priklauso asmeniui; tačiau – tai nesunku pastebėti – asmuo nėra izoliuota būtybė; gyvename santykiuose su pasauliu, koegzistuojame su kitais: esame nepriklausomi, o vis dėlto

priklausome nuo kitų: „*Mes vienaip ar kitaip padedame arba kenkiame vieni kitiems. Visi esame tos pačios grandinės dalys*“ [5].

Dorybėms taip pat yra būdingas visuomeninis charakteris. Jos ne tam, kad spindėtų, skatintų egoizmą, bet tarnauti kitiems. Kodėl jaučiamės taip gerai tarp vienu žmonių, bet prasčiau tarp kitų? Greičiausiai dėl to, kad mūsų klausosi, supranta, nedemonstruoja skubos, duoda ramybę, nėra įžūlūs, mus gerbia, yra diskretiški, klausimus užduoda subtiliai.

Dorybės prie stalo

Vis dažniau visuose visuomenės sluoksniuose tampa norma, kad tiek tėvas, tiek ir motina dirba už namų ribų. Dažnai abu atlyginimai yra būtini šeimos išlaikymui. Ypač dideliuose miestuose tampa vis sunkiau suburti kartu visą šeimą, nes kiekvienas turi kitokį užsiėmimą

tvarakaraštį, o atstumai yra dideli. Daug motinų vertina kaip *tikrą laimę* tai, kad vaikai gali papietauti mokykloje.

Netiesa, kad anksčiau, kai buvo lengviau kartu valgyti, šeimos susitikimai visada buvo nuostabūs. Kartais vaikai ginčydavosi, skūsdavosi dėl to, ką gaudavo valgyti ir tėvai turėdavo jiems priekaištauti. Bet lengviau buvo išnaudoti paties gyvenimo teikiamas galimybes, paverčiant mažus pralaimėjimus į ugdymo situacijas.

Kiek kartų stengėmės kasdienę vakarienę arba savaitgalinius pietus paversti šeimos susitikimais? Jau yra tyrimų, kur vaikinai ir merginos „valgymą su šeima“ nurodo kaip jiems svarbiausią veiksmą.

Buvimas su žmonėmis, kurie mus myli, dalinimasis su kitais turi visuomeninę vertę, moko kitiems duoti, taisyti santykius tarp šeimos

narių, užtikrina tėvams daug neformalių akimirų, kurios leidžia jiems geriau suprasti savo vaikus ir numatyti galimus sunkumus.

Kiek ugdymo akimirų, kurias galima išnaudoti, suteikia situacijos prie bendro valgio: „ar galėtum paduoti druskos?“, „prieš sėsdamas prie stalo nusiplauk rankas“, „kai valgai, sėdėk tiesiai ir nekelk kojos ant kojos“, „ar gali padėti broliui padengti stalą?“, „duona neišmetama“, „laikyk šakutę teisingai“, „supjaustyk mėsą mažais gabalėliais ir nekalbėk pilna burna“, „reikia valgyti ne tik skrandžiu, bet ir galva. Suvalgoma viskas, ką įsidėjai į lėkštę, kas skanu ir kas ne“, „sriuba į burną, o ne burna į lėkštę“, „nesiurbčiok gerdamas“, „valgydamas nelaikyk alkūnių ant stalo“.

Kai kurios nuorodos yra susijusios su konkrečia vieta, tačiau dauguma jų –

universalios. Toks auklėjimas gali atrodyti nemalonus, tačiau traktuokime jį kaip pastebėjimų mokymą ir puoselėkime mandagumą, higieną, pastebimus dalykus, kurie galėtų erzinti kitus.

Valgio metu galima išmokti pagrindinių dalykų, kaip kad yra priimta pasitarnauti prie stalo kreipiant dėmesį į kitus valgio dalyvius, ar kad nereikia užkandžiauti tarp valgių, siekiant geriau įvertinti tai, kas mums liko paruošta. Iš kitos pusės, bendras valgis nėra tik visuomeninis aktas, bet taip pat kultūros, siaurąja šio žodžio prasme, išraiška.

Žodis kultūra, kaip nurodo daugelis autorių, yra susijęs su kultu. Atiduoti garbę Dievui yra dalis žmogiškosios prigimties, kuri taipogi virsta kultūra priimdama apeigų ir institucijų formas. Koks nuostabus būdas Dievui atiduoti garbę, kai valgio

„ritualą“ pradedame malda, kai prašome Dievo palaiminti mūsų šeimą ir dovanas, kurias gauname, kai dėkojame Viešpačiui už duoną, kurią mums duoda kiekvieną dieną ir kai meldžiamės už tą, kas ją iškepė!

Maisto laiminimas yra įprotis, padedantis įsisavinti faktą, kad Dievas yra nuolatos arti mūsų ir kad turėtume dėkoti už tai, ką gauname ir gerbti kitus žmones kasdieniame gyvenime.

Išlaikyti aukštą toną

Prie stalo ir šeimyninių švenčių metu vaikai ruošiasi gyventi visuomenėje. Vis akivaizdžiau matyti, kad šūkis „viskas leidžiama“ neatitinka tikrovės. Su asmeniu, kuriam viskas trukdo ar kuris dėl visko ginčijasi, yra sudėtinga bendradarbiauti.

Asmuo, negebantis palikti gero įspūdžio žmonėms rodo mažai

pagarbos sau ir kitiems, nekelia pasitikėjimo, bent jau iš pirmo žvilgsnio. Taisyklingas išsireiškimas, kalbėjimas diskusijoje tam tinkamu metu, savo eilės laukimas bei apsirengimas atitinkantis progą išreiškia visuomeninius gebėjimus.

Tai, kas mus iškelia virš kasdienybės labiau nei mada, yra stilius. Stiliaus, klasės turėjimas pasireiškia susitūrėjimu, gebėjimu suderinti kraštutinumus su kontrastais, o ne mados vaikymusi.

Stilius yra mūsų asmenybės dalis. Yra svarbu mokėti apsirengti atsižvelgiant į situaciją.

Tvarkingumas pasižymi ne tiek brangių ir žinomų daiktų turėjimu, kiek švarių ir išlygintų drabužių nešiojimu.

Būtent tai vaikai išsineša iš namų, stebėdami kaip jų tėvai rūpinasi elegancija ir drabužio tinkamumu. Iškilminga vakarienė nėra tas pats

kas valgis tarp draugų ar šeimos rate. Yra reikšminga, ar vaikštome po namus bet kaip apsirengę, ar rūpinamės apsivilkti chalataį kai tik pakylame iš lovos.

Taip pat verta planuoti keliones bei lankyti meno šedevrus, siekiant auginti susidomėjimą šeimyninėmis temomis, susijusiomis su religinėmis, patriotinėmis ar kultūrinėmis tradicijomis. Vaikai tada mokosi kalbėti nekeldami balso ir nerėkdami, ir, kas svarbiausia, mokosi klausytis ir nepertraukinėti pokalbio, neprimesti savo požiūrių ir savo troškimų.

Šeimoje vieni kitais rūpinamės mažais gestais. Niekas neturėtų vaikščioti blogai apsirengęs nei bet kaip valgyti. Motinos paprastai stengiasi paruošti vaikui, švenčiančiam kokią nors progą, jo mylimą patiekalą. Kiekvienas gestas turi reikšmę ir atkreipia dėmesį į tai,

ko reikia kitiems. Siūlome vandenį ar duoną kitiems kol dar patys nepasivaišiname. Dėkojame už kiekvieną gestą, mat dėkingumas stiprina vienybę ir sutarimą.

Gerai pavalgius su šeima esame laimingesni: taip jaučiamės ne tik dėl fiziologinio sveiko gyvulio džiaugsmo [6], bet kadangi pasidaliname savo intymumu su tais, kuriuos labiausiai mylime. Asmeniškai patys praturtėjome morališkai.

Aukščiau aprašytas elgesys padeda formuoti mūsų vidų, kreipia mus tiesiai pas Dievą ir pas kitus. Subrendusi moteris ar vyras yra užsiinkaravę tikrovėje, todėl iš tiesų stengiasi džiaugtis tuo, ką turi. Išmoko gerbti save, būti savo kūno ir sielos viešpačiais. Elgiasi natūraliai, atsargiai ir atitinkamai pagal situaciją. Jie yra ištvėringi draugystėje, sau išsikeltuose tiksluose, kadangi geba ne tik imti,

bet ir duoti. Išmoko būti dosnūs ir kasdien keliasi kaip saulė *exultavit ut gigas ad currendam iam*, lyg galiūnė džiugiai bėga savo keliu [7] su geradario nuotaika, kuri sutaurina viską, prie ko prisiliečia.

J. M. Martín

[1] Žr. *Lk* 7, 36.

[2] *Lk* 7, 44–46.

[3] Šv. Josemaría, *Dievo bičiuliai*, nr. 73.

[4] *1 Kor* 10, 31.

[5] Šv. Josemaría, *Dievo bičiuliai*, nr. 76.

[6] Šv. Josemaría, *Kelias*, nr. 659.

[7] *Ps* 19, 6.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
lt-It/article/geros-manieros/](https://opusdei.org/lt-It/article/geros-manieros/) (2025-04-05)